

"Καλό βόλι", πατριώ τες. Εγώ πάντως "θα το ρίξω δαγκωτό" και "μαύρο"

Συντάχθηκε απο τον/την Μάνος Στεφανάκης
Τρίτη, 02 Νοέμβριος 2010 23:36

Οι δημοτικές εκλογές πλησιάζουν κι εμείς σκεφτήκαμε να σας "παραδώσουμε" σήμερα ένα μάθημα γλώσσας και ιστορίας που σχετίζεται με αυτές και το ειδικό εκλογικό λεξιλόγιο. Αν γνωρίζετε τη σημασία και την προέλευση των φράσεων που συνωστίζονται στον τίτλο του άρθρου ίσως δε χρειάζεται να διαβάσετε παρακάτω. Αν όμως όχι, όσα ακολουθούν έχουν σίγουρα το δικό τους ενδιαφέρον. Ας ξεκινήσουμε λοιπόν με τη σημασία των φράσεων:

Καλό βόλι: Η φράση έχει ευρύ σημασιολογικό φάσμα και λέγεται σε διάφορες περιπτώσεις επικοινωνίας- καμιά φορά και με σκωπτική διάθεση-, όταν θέλουμε να ευχηθούμε σε κάποιον που πάει σε κάποια μάχη να είναι εύστοχος στις βολές του. Στο γλωσσικό περιβάλλον των εκλογών δηλώνει την ευχή μας για καλή ψήφο.

Το ρίχνω δαγκωτό (το ψηφοδέλτιο): ψηφίζω φανατικά πολιτικό κόμμα ή υποψήφιο. Μεταφορικά χρησιμοποιείται και όποτε θέλουμε να δείξουμε τη φανατική μας προτίμηση σε κάτι, ακόμα και αν δεν έχει καμία σχέση με εκλογές.

"Καλό βόλι", πατριώ τες. Εγώ πάντως "θα το ρίξω δαγκωτό" και "μαύρο"

Συντάχθηκε απο τον/την Μάνος Στεφανάκης
Τρίτη, 02 Νοέμβριος 2010 23:36

Μαύρο: Η αρνητική ψήφος, η καταψήφιση στις εκλογές. Στις εκλογές θα τους ρίξουμε/ θα φάνε μαύρο(και φούμο)/ θα τους μαυρίσουμε.

Για να καταλάβουμε τώρα την προέλευση των παραπάνω φράσεων χρειάζεται μια σύντομη ιστορική αναδρομή στα εκλογικά πράγματα της χώρας μας.

Σήμερα η κάλπη είναι ένα μεγάλο κιβώτιο, σε σχήμα κύβου, ξύλινο ή από διαφανές πλαστικό, με μια σχισμή στην επάνω του πλευρά, για να δέχεται τα ψηφοδέλτια. Η χρήση ωστόσο των χάρτινων ψηφοδελτίων έγινε για πρώτη φορά σε βουλευτικές εκλογές, το 1920 και μόνο στη Θράκη και στο μέτωπο της Μικράς Ασίας. Ο εκλογικός εκσυγχρονισμός της χώρας δεν ήρθε βέβαια χωρίς αντιδράσεις. Οι παλαιοκομματικοί αντέδρασαν οχρωμένοι πίσω από την αγραμματοσύνη των εκλογέων και χρειάστηκε η παρέμβαση στη βουλή του ίδιου του Βενιζέλου για να προχωρήσει το νομοσχέδιο που τον καθιέρωνε. Ο τρόπος ψηφοφορίας που ακολουθούσαν ως τότε είχε καθορισθεί από το Σύνταγμα του 1864, ύστερα από πρόταση των Επτανήσιων βουλευτών, οι οποίοι πριν από την ενσωμάτωση των Επτανήσων στην Ελλάδα, το 1863, χρησιμοποιούσαν για τις εκλογές στα νησιά, το σύστημα των σφαιριδίων. Η ψηφοφορία «διά σφαιριδίων» κατοχυρώθηκε για να καταπολεμηθεί η νοθεία. Αν και το Σύνταγμα του 1911 κατήργησε το σύστημα του σφαιριδίου, χρησιμοποιήθηκε και στις εκλογές του Μαρτίου 1912 και διατηρήθηκε έως και τις βουλευτικές εκλογές του 1920 με εξαίρεση όπως αναφέραμε τις εκλογικές περιφέρειες της Θράκης και της Μικράς Ασίας.

"Καλό βόλι", πατριώ τες. Εγώ πάντως "θα το ρίξω δαγκωτό" και "μαύρο"

Συντάχθηκε απο τον/την Μάνος Στεφανάκης
Τρίτη, 02 Νοέμβριος 2010 23:36

Η κάλπη του συστήματος του σφαιριδίου χωριζόταν εσωτερικά σε δυο μέρη. Στο δεξιό μέρος, που είχε χρώμα λευκό, ήταν εξωτερικά γραμμένο το Ναι· στο αριστερό, που είχε χρώμα μαύρο, το Όχι. Η χρωματική διαφορά διευκόλυνε προφανώς τους αναλφάβητους ψηφοφόρους. Για να μην ακούγεται σε ποια μεριά πέφτει το σφαιρίδιο το εσωτερικό της κάλπης καλύπτόταν "δι? εριούχου υφάσματος". Κάθε εκλογικό τμήμα διέθετε από μία τέτοια κάλπη για κάθε υποψήφιο. Πίσω από κάθε κάλπη στεκόταν εκπρόσωπος του υποψηφίου στον οποίο αυτή ανήκε. Ο ψηφοφόρος, μπαίνοντας, έπρεπε να πάρει τόσα σφαιρίδια όσα και οι κάλπες. Όταν έφτανε μπροστά στην καθεμιά από αυτές, ο αντιπρόσωπος φώναζε δυνατά το όνομα του υποψηφίου στον οποίο αυτή ανήκε. Η διαδικασία επαναλαμβανόταν με όλες τις κάλπες. Απαγορευόταν από τον νόμο να προσπεραστεί μια κάλπη χωρίς να ριχτεί σ' αυτήν μπαλάκι κι ο παραβάτης πλήρωνε πρόστιμο επιτόπου! Στη διαλογή μετρούσαν πρώτα αν τα μπαλάκια στην άσπρη και στη μαύρη πλευρά κάθε κάλπης είχαν άθροισμα ίσο με τον αριθμό των ψηφισάντων. Επειδή όμως πάντα βρίσκονταν οι εφευρετικοί, αν κατά τη διαλογή το άθροισμα αρνητικών και θετικών ψήφων μιας κάλπης ξεπερνούσε τον αριθμό των ψηφοφόρων, αφαιρούσαν τα παραπάνω σφαιρίδια από τα «ΝΑΙ».

Πολλοί ψηφοφόροι τώρα είτε λόγω των οξυμμένων πολιτικών παθών είτε επειδή είχαν ιδιαίτερο λόγο να φαίνεται η ψήφος τους(το «δαγκωτό» σφαιρίδιο ήταν και προσυμφωνημένο σημείο αναγνώρισης ότι ο ψηφοφόρος εκτέλεσε το "χρέος" του προς τον υποψήφιο), **δάγκωναν** το σφαιρίδιο, πριν το ρίξουν. Άλλοι πάλι, έριχναν σφαιρίδια με το όνομα τους ή και επιχρυσωμένα και έτσι έβαζαν σε μπελάδες τις εφορευτικές επιτροπές, που διαφιλονικούσαν, αν τα σφαιρίδια αυτού του τύπου ήταν έγκυρα ή άκυρα. Από αυτή τη συνήθεια να δαγκώνουν τα σφαιρίδια προήλθε και η σχετική φράση,

Το ρίχνω δαγκωτό

. Κατάλοιπο του τρόπου της ψηφοφορίας με τα σφαιρίδια, είναι και η φράση των ψηφοφόρων: «Τον μαύρισα!». Εννοώντας, ότι έριξαν το σφαιρίδιο στο μαύρο μέρος της κάλπης. Ή αντίστροφα, «τον έβγαλα ασπροπρόσωπο»! Η φράση τέλος

"καλό βόλι"

συνώνυμη της σημερινής "καλή ψήφο" χρησιμοποιήθηκε στο εκλογικό λεξιλόγιο από το σχήμα των σφαιριδίων που χρησιμοποιούσαν αντί ψηφοδελτίων. Η επιβίωση των γλωσσικών αυτών αναχρονισμών που διατηρήθηκαν και μετά την κατάργηση του συστήματος σφαιριδίων, οφείλεται ασφαλώς στο γεγονός ότι η γλώσσα είναι ένας συντηρητικός θεσμός που δεν εμφανίζεται πάντα πρόθυμος στα κελεύσματα του εκσυγχρονισμού.

Μαρτυρίες πάντως για το σύστημα σφαιριδίων βρίσκουμε αρκετές σε κείμενα της εποχής. Ο Γ. Σουρήs έχει γράψει στο «Ρωμηό»:

Νέα διάλυσες Βουλής

"Καλό βόλι", πατριώ τες. Εγώ πάντως "θα το ρίξω δαγκωτό" και "μαύρο"

Συντάχθηκε απο τον/την Μάνος Στεφανάκης
Τρίτη, 02 Νοέμβριος 2010 23:36

*Αγγέλματα χαράς τρελής,
ανέλπιστα και αιφνίδια.
Διάλυσιν κηρύξετε
Και τα τουφέκια ρίξετε
Και πάρτε τα σφαιρίδια.*

και σε μια άλλη παραίνεσή του:

*Κι όταν τη μπάλα τη βαριά
σου δώσουν κουνενέ,
θυμίσου και την κουμπαριά
και ρίξε την στο Ναι.*

Κι ο Αχιλλέας Παράσχος έγραψε τους δυστυχώς ακόμα και σήμερα επίκαιρους στίχους απηυδυσμένος με τις εκλογικές προτιμήσεις των συμπατριωτών του:

*Άλλος θα ήσουν δύστηνε, αν ήξευρες ποίαν
Έχει αυτό το ελαφρόν σφαιρίδιον, αξίαν.*

Με αυτούς τους στίχους και την ελπίδα ότι αυτή τη φορά θα ψηφίσουμε σωστά στην κάλπη και θα α-ψηφήσουμε τα κάλπικα διλήμματα και τους επαγγελματίες κάλπηδες της πολιτικής σας εύχομαι κι εγώ την παλιά καλή ευχή: καλό βόλι, πατριώτες (γιατί χανόμαστε)!!!